

PRZEKAZIĆ (100) *vb pf*

e oraz a jasne (w tym w a 2 r. błędne znakowanie).

inf przekazić (37). ◇ *fut* 1 sg przekażę (3) [w tym: -e (1)]. ◇ 3 sg przekazi (12). ◇ 3 pl przekażą (9). ◇ *praet* 1 sg m -m przekaził (2). ◇ 3 sg m przekaził (8). *f* przekaziła (1). *n* przekaziło (1). ◇ 2 pl m pers -ście przekazili (1). ◇ 3 pl m pers przekazili (1). ◇ *con* [1 sg *f* bych przekaziła]. ◇ 2 sg m byś przekaził (1). ◇ 3 sg m by przekaził (12). *f* by przekaziła (3). *n* by przekaziło (2). ◇ 3 pl m pers przekaziliby, by przekazili (5). ◇ *con praet* 3 sg m by przekaził był (1). ◇ *part praet act* przekaziwszy (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w.

1. Przeszkodzić, utrudnić, zakłócić; przerwać, powstrzymać, zahamować; *impedire HistAl, Vulg, Modrz, Calag, JanStat; intercipere Mącz; prohibere PolAnt; obstare, praepedire JanStat (93) : FalZioł I 89b; RejJóz F4; Gdi sie nalepiey zbierzsz/ ná fwe gošpodarstwo/ Przekáži niemoc y śmierć BielKom B2; Ołtrožność/ wyele przekáži RejWiz 42 marg, Cc8; BibRadz Iob 34/29; BielKron 196v, 218; Ale kiedy do dobrego gruntu/ dobry gošpodarz przyšthapi/ á śpráwi rolą thák iáko być ma/ ktemu iż z wirzchu nic nie przekáži/ y owłzem/ j ciepło/ j defzcz/ ná čás gdy trzebá przydzie/ tám sie bez pochyby dobrze vrodzić muš. Górndworz Kk2v; RejPos 68v; przyciągnąć potym onę ťrzałę z nią á zmierzyć/ á według iey miáry kopác/ nie w iednym mieyťcu ále w kilku/ ták iákoby obegnáncy nie obaczyli/ przekáziliby kopáiąc sie przeciwko tobie. BielSpr 63; Calag 280b.*

przekazić co (32): [żołnierz] W nocy v ťzubienic ťiedzác/ [...] vťłyťzał miedzy groby/ Wielki płácž [...] Y k temu ťię grobu vdał. Y nálažł niewiáťtę płácžác/ [...] Płákánia iey nie przekázil/ Iedno v niey pićia prošil. BierEz Q4v; OpecŻyw 82v, 87; RejJóz F3; RejKup m7; ktokolwiek chce dáley idz ma sie ná lewą ťthronę obroćić/ á ktoby chciál ná práwą ťthronę/ wiele naydzie nieprzešpiecznoťci/ ktore przekážą iego ťcie. HistAl L3v; RejWiz 40v, 46, 66v, 126v; BibRadz Num 30/16; Páweł Papiež/ wyzwawłzy z Niemiec Wergeriuá/ rádzili iákoby Koncilium przekázili BielKron 212v, 86v, 215, 370v; Sermonem alicui intercipere, Przekázic komu mowę/ álbo/ rzecz. Mącz 36d; Górndworz K8; ABowiem tá Cnotá ielt ták možna krolowa/ že iey władzey/ áni ťmierć/ áni žadny ťtrách nigdy przekázic nie može. RejZwierc 22v, 164v; zmiešzac ťmolę s prochem y máczác w tey ťmole wieńce ťłomiáne/ [...] á miotác te wieńce zápaláiąc ie ná idące ku ťturmu/ bárzo przekážą ťturm BielSpr 74v; StryjKron 305, 507; Zadna geštwá/ zadné głogi/ Nie przekážą moiéy drogi KochSob 64; A gdjeby Woiewodá/ álbo Sędzia/ álbo który iny Vrzędnik té ťády obwołáne którymkolwiek ťpošobem álbo przełožyl/ álbo przekázil: tákowy winą ťtá grzywien pieniędzy niech będzie karan SarnStat 718; Roków ťádzienie piérwťzé będzie w piérwťzy dzień powšzedni po Trzech Królách/ iefli będzie godny ku ťádzieniu: to ielt/ którého niedzielá álbo inné ťwięto wielkié nie przekáži. SarnStat 729, 610, 831, 934. Cf przekazić co przez kogo; co kim, czym.

przekazić komu, czemu (60): BierEz Q4v; OpecŻyw 82v; ComCrac 1543/15; RejJóz D7; [Pożytek] s Pochlebťstwem pięknie s ťobą chodzą/ iedno iż sie zá rączki pošpołu nie wodzą. Iedno iż ťwięta Práwdá w pošzrodek wkroczyłá/ Tá im wždy kęš łotroťtwá tego przekázilá. RejWiz 40v, 39v, 66v, 118; Wielką rzecz táiemnicá/ kto sie komu zwierzy/ Bowiem ten członek ięzyk/ bárzo wolno bieży. Ale kto sie rozmyšli/ á ma gi ná pieczy/ Temu nic nie przekážą złe y dobre rzeczy. RejZwierc 5v, 1; BibRadz Gen 11/6; A gdy sie wťzyťcy zbroynie zebráli y ťtraž ošádzili/ by im Athália nie przekázilá

koronacyey/ przywiódł Ioiádá z drugimi kápłany fyná krolewkiego Ioálá do kościołá [...] y koronę nań włożył *BielKron* 86v, 117v, 215, 370v; *Mącz* 36d; Kończył przedię swoię rzecz pan Boiánowfki/ kiedy pan Lubelfki przekáziwfzy mu/ ták powiedział. [...] *GórnDworz* C7v, H4v, K8; *RejPos* 52v, 128v, [136]v, 178, 261 (9); iedno źwirzeta takiego pokoju łzukáią/ nátkawfzy brzuch lázą w gęfte łzeliny/ á kryią łie/ áby im też iuż nikt onego ich pokoju nie przekáził. *RejZwierc* 164v; Iesli iezdny lud małz przeciwko piefzemu/ łtáwiay ij w polu rownym/ możeli byc w mieyfcu máło wyłfłzym/ gdziecby nie przekáziło nic/ áni błoto/ áni wodá. *BielSpr* 15v, 64; *StryjKron* 305, 507; *WujNT Gal* 5/7, 1. *Thess* 2/18; SęDZIA, PODSęDEK, á Pifarz/ przez Komorników niech łobie ładzą cztrzykroć w rok: chybáby chorobá ábo potrzebá Rzeczypópolitęy przekázić temu miáłá *SarnStat* 557, 378, 611; [[*Bolesław Krzywousty*] łatwie záwždy wšyfłkiego dowiodł/ gdy mu nikt nie przekáził *BielKron* 1597 115 (*Linde*)]. Cf *przekazić komu do czego; w czym*.

przekazić komu do czego (7): A iź będyem wzywác y chwalić iego łámege/ iź nam wšytko ku dobremu dokończeniu przypádać będye/ á żadna rzecz łprzeciwna nic nam nie przekázi do łwíetthey chwały yego. *LubPs* aav; *GórnDworz* Y; *RejPos* 217v, 330; [*dziś tu przybyłam*] Bych przed tobá oycem łwym iuż ten grzech wyznála. Ktory z moiego głupłtwá bárzo cie obráził/ Y znam że mi do łáłki twey wiele przekáził. *HistLan* D2; *RejZwierc* 128, 167; [záwždy to bywáło/ iź ci/ którzy co wielkiego/ y niebełpiecznego bráli przed łię/ chocia im łczęście łprzeciwne było/ y do łkutu przekáziło/ odnołili łprzecię wielká od łudzi chwałę cnoty łwéy/ y dzielności. *SenekaGórn* 347 (*Linde*)].

przekazić k(u) czemu (2): *RejZwierc* 54v; [*wojewoda wałaski prołł króla Aleksandra o rękę królowny Elźbiety*] Krol to dał ná wołá krolewnie. Ale oná zadná miára nie chćiála/ iź był inłzey wiáry/ [...] á tho też ktemu przekáziło/ iź thego czáfu [...] vmárlá mátká iey *BielKron* 402v.

przekazić co przez kogo (2): [*diabeł*] báczátz przez niektoré znamiona iijz on byl prawy bog/ bo widziál iego wielká cirpliwołtz ij pokorę [...] / a przeto chćiál łmiertz Iezufowę przekazitz przez niewiałtę *OpecŻyw* 133; *PatKaz III* 99v.

przekazić u kogo (1): [*Pruski Mistrz pisał*] do krolá Ianá Czelkiego/ áby przekáził v Papięzá koronácią Lokietkowi/ poniewáz łie też y on mienił mieć bliłkość do niego/ bo też chćiál być krolém Polłkim *BielKron* 370v.

przekazić co kim, czym (2): kiedy łie wołfká iefzcze nie dobrze łpráwiá/ á nieprzyiaciel bliłko nádiezdza/ thedy połstawili náprzodku ieden vff mocny dobrze łciłniony/ zá nimi drugi piełzych s łtrzelbą/ iź byli iáko zálłoná/ áby nieprzyiaciel łobá áłbo Globułem połłánym nieprzekáził Ordynku włzego *BielSpr* 19v; *ModrzBaz* 49.

przekazić w czym [w tym: komu (12)] (15): Ale yeslybi yachacz mvfyala za ych radą y postanowenyem tedi bi niech yey the rzecz pretko odprawowala abi yey m w tim kto yni nyeprekazyl *LibLeg* 11/42v; Bo żadna srogość tak można nie była, By gdy Łaskiemu co w czym przekaziła *RejŁas* w.19; *RejJóz* O6v; Ci co nie rádzi widzą mnie Pána Bogá łwoyego/ Prožno łie kułić máią ná to s łercá vpornego/ By mieli w czym przekázić temu ludowi moiemu *LubPs* S5; [*Bóg*] záwždy z łwiekow raczył błogołławić [*pokornych*]/ [...] Y rołkazał Anyołom/ by ich łtrzegli pilnie/ Aby káždy bełpiecznie chodził nieomyłnie. A nie tylko áby mu kto we krwi przekáził/ Lecz áby y o kámyk nogi nie obráził. *RejWiz* 172v, 126v; [*Atalia dała pobić wszystkim naród króla Dawida*] áby iey nikt w páńłtwie nie mogł

przekazić. *BielKron* 86v; Vpomináli Pánowie y Rycersthwo Krolá/ áby czwartą żonę poiął/ zwłafzczá Offkę [...] y iuz był ná to przyftał: ále mu w tym przekáził brát Wituł/ ktory go námowił/ iż poiął zá małżonkę Zowkę *BielKron* 385v, 324v, 351; *RejAp* 176; *GórnDworz* Y; Stárałci fie theż pilno Saul áby był mógł zágubić Dawidá/ [...] bojąc fie áby z mocy á s przeźrzenia Páńfkiego nie przekáził mu był w onym kroleŧwie iego. *RejPos* 280v, 25v; A gdy cie wŧyŧcy miłowác będą/ iuzci s thego vrofcie życzliwoŧć/ poćciwoŧć/ ŧławá/ powagá pocźciwych lat twoich/ żywot roŧkoŧzny á ŧpokoiny/ boć iuz nikth w nim z oney ŧpolney miłoŧci przekázić nie będzie mógł. *RejZwierc* 128.

Ze zdaniem *dopełnieniowym* [w tym z *zapowiednikiem*: do tego (1); aby nie (2), *zaimek względny* (1)] (3): Y rzekł Pan. Oto lud ten ieden ieft/ á wŧyŧcy iednym ięzykiem mowią/ á toć ieft początek ŧprawy ich/ a ták nic nie będzie coby im przekáziłó ná co ŧię władźili. *BibRadz Gen* 11/6; *GórnDworz* Y; Bieżełiŧcie dobrze: któż wam przekáził ábyŧcie nie byli poŧłuźnymi prawdźie? *WujNT Gal* 5/7.

Szeregi: »ani zaszkoźić ani przekazić« (1): Ale mocnym obietnicam Páńfkim/ á oney nieomyłnej opátrnoŧci iego/ kto iedno mocnie wfa/ nigdi nic áni zálzkoźić áni przekázić nie może. *RejPos* 326.

»przekazić albo zatrudnić« (2): wŧáwiamy ná té ŧzláchćice y mężobóyce ŧzláchćiców: iż gdy kto álbo ná dróźde/ álbo przeŧźciu czyim záŧiadźy był zábit przez onégo/ którégo dróğę chciał przekázić/ álbo zátrudnić [*cuius transitum voluit praepedire, aut euntem molestare*]: w tákowym mężobóyŧwie pozwánému mężobóocy niech będzie dofyć ŧzeŧć ŧwiadoźków ku ŧprawy *SarnStat* 610, 934.

W przén (1) : A ták duźá ŧláchetna gdy będzie wpuŧzczóná/ Do ták plugáwey wieźe [tj. do ciała]/ iuz ieft zniewoloná. Ze ŧwych zacnych vrzędow nie może ŧpráwować/ Gdy iey cne przyrodzenie tym fie może pŧwác. Bo iey wiele przekáźá ty przypadki w cieie. *RejWiz* 118.

Przen [w czym] (1) : ŧmierć zá nim chodząc ŧtopki liczy/ Dybiąc ćicho z zegárkiem [...] tá vmie przekázić bárzo ŧnádnie w kroku/ Czáfem go y dziŧ zmyli/ nie czekáiąc roku. *RejWiz* 189.

2. *Zepsuć, zniŧczyć, naruszyć, ŧkazić* [co; w tym: komu, czemu (5)] (7) : *RejKup* Pv; Ale wierz mi kiedy cię táki mroz przyrází/ Zda mi fie iżci onę buyná myŧl przekázi. *RejWiz* 168; *BielKron* 127; Wŧytkom ia to widziáłá/ iáko we zwierćiedle/ Ze z korzyŧci ŧwey niemiał/ dłuğo fie weŧelić Bezecny ALEXánder: ále mu wczás mieli Y dobrá myŧl przekázić przewaźni Graekowie. *KochOdpr* B; [*DramStp* I 201].

przekazić czym (1): á ŧtáray fie pilnie o to/ iákobyŧ ŧobie ták piéknego ŧtaniku ŧwego/ y ták wdzięcznego żywotá ŧwego niczym nie przekáził. *RejZwierc* 35.

W przeciwŧawieniu: »przekazić ... rozmnoźić« (1): Potym Iezabel krolowa chcąc przekázić ŧłuźbę boźá á Bálámowę rozmnoźić/ pobiłá proroki/ to ieft męże dobre/ s ktorými Bog był w Izráelu *BielKron* 84v.

Szereg: »przekazić a ubliźyć« (1): Wiemyć my, Miłoŧciwi Panowie, że jest ten zdawna zawsze zwyczaj, że na sejmie poŧłom dawano opatrzenie pirwej, niź co ŧprawować pocźeli. Teraz iż my nie oględując ŧię nic, aby co ŧtaremu zwyczajowi to przekazić a ubliźyć miało, wdaliŧmy ŧię z WM w ty tadinki [...] *DiarDop* 118.

Synonimy: 1. *przeszkoźić, zaszkoźić, zatrudnić*; 2. *popsować, ubliźyć, zepsować, zniŧczyć*.

Formacje współrdzenne cf KAZIĆ.

Cf **PRZEKAŻENIE, PRZEKAŻON**

JR